

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Η διεθνής πραγματικότητα μεταλλάσσεται δυναμικά και ο ανταγωνισμός στις διεθνείς αγορές εντείνεται δημιουργώντας νέες προκλήσεις. Από την άλλη, είναι γενικώς αποδεκτό ότι το σύγχρονο μοντέλο ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας έφτασε, στην καλύτερη περίπτωση, στα όριά του. Ως εκ τούτου το ζήτημα της ανασυγκρότησης της παραγωγής στην Ελλάδα τίθεται ολοένα και πιο επιτακτικά. Όχι μόνο γιατί η ποσοτική αύξηση και ποιοτική βελτίωση του παραγόμενου πλούτου συνιστά αναπόσπαστο μέρος και μάλλον το κυρίαρχο στοιχείο μιας πολιτικής διεξόδου από την επιμένουσα ελληνική κρίση, αλλά επιπρόσθετα διότι η συζήτηση για την εναλλακτική ανασυγκρότηση της παραγωγής έχει σημαντικές προεκτάσεις στα ζητήματα των σχέσεων παραγωγής, της διανομής του παραγόμενου εισοδήματος και της βιωσιμότητας του κοινωνικοοικονομικού υποδείγματος εν γένει.

Εντούτοις, οι σχετικές διερευνήσεις της εγχώριας και διεθνούς επιστημονικής (και όχι μόνον) κοινότητας φαίνεται να υπολείπονται σημαντικά από αντίστοιχες επεξεργασίες-προτάσεις, οι οποίες έλαβαν χώρα κατά την πρώτη μεταπολεμική δεκαετία. Αυτό το γεγονός κάθε άλλο παρά υποδηλώνει δυναμική υπέρβαση των αδιεξόδων της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας.

Θεωρούμε ότι έχουμε πολλά να διδαχθούμε από εκείνες τις πρωτοπόρες επιστημονικές επεξεργασίες-προτάσεις και, έτσι, να σχεδιάσουμε πιο ενημερωμένες και ασφαλείς πολιτικές για την εξαιρετικά κρίσιμη περίοδο που διανύουμε. Επίσης, κρίνουμε ότι, λαμβάνοντας υπόψη τα νεότερα, θεωρητικά και εμπειρικά, δεδομένα, οφείλουμε να συμβάλλουμε στο άνοιγμα μίας δημόσιας, επιστημονικά τεκμηριωμένης, συζήτησης για την παραγωγική ανασυγκρότηση της πατρίδας μας και τις αντίστοιχες θεσμικές μεταβολές, οι οποίες θα την ενισχύουν.

Επισημαίνοντας, λοιπόν, αυτήν την ανάγκη, από κοινού το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και το Ινστιτούτο Κοινωνικών Ερευνών Δημήτρης Μπάτσης, σε συνεργασία με το Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης και με την υποστήριξη του Political Economy Research Group (PERG) και της Εταιρείας Οικονομολόγων Θεσσαλονίκης, διοργάνωσαν το 1^ο Συνέδριο με θέμα *Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Ελλάδας: Μελετώντας το Παρελθόν Σχεδιάζουμε το Μέλλον*, την Παρασκευή 27 και το Σάββατο 28 Νοεμβρίου 2015. Οι εργασίες του Συνεδρίου έλαβαν χώρα σε αίθουσες του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ενώ σχετικό οπτικοακουστικό υλικό βρίσκεται στην ιστοσελίδα: <http://recproduction.weebly.com/>.

Στο επίκεντρο των εργασιών του Συνεδρίου βρίσκονταν μελέτες των αιτιών της «Μεγάλης Ύφεσης» και του τρόπου με τον οποίο αυτή εκδηλώθηκε στην Ελλάδα, από το έτος 2008 και μετά, προτάσεις εναλλακτικών πολιτικών ανασυγκρότησης της παραγωγικής βάσης και ιστού της χώρας, καθώς επίσης και εισηγήσεις οικονομικού-ιστορικού περιεχομένου με αναφορές στις σχετικές προτάσεις που κατέθεσαν έλληνες οικονομολόγοι στην αντίστοιχη συζήτηση της δεκαετίας του 1940 (Κυριάκος Βαρβαρέσος, Ξενοφών Ζολώτας, Δημήτρης Μπάτσης, μεταξύ άλλων).

Αναποκρινόμενη στην αρχική δέσμευσή της αλλά και στη διαπιστωμένη έλλειψη στον δημόσιο επιστημονικό και πολιτικό λόγο, η Επιστημονική Επιτροπή του συνεδρίου προχώρησε στη διαδικασία επιλογής συνεισφορών που παρουσιάστηκαν. Η παρούσα έκδοση ολοκληρώθηκε με την αμέριστη και συνεχή υποστήριξη της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου, στην οποία συμμετέχουν οι υποψήφιοι Διδάκτορες Ιωάννης Βαραδαλαχάκης, Ειρήνη Οζούνη, Άρης Παπαγεωργίου και Χριστίνα Παρασκευοπούλου, και με την ευγενική διάθεση-συμβολή του εκδοτικού οίκου ΖΥΓΟΣ. Φιλοδοξεί να συνδράμει στην ανάδειξη αρκούντως ριζοσπαστικών και, ταυτοχρόνως, πραγματοκρατικών προτάσεων για την ανασυγκρότηση της παραγωγικής βάσης και σχέσεων της ελληνικής οικονομίας και την αντιστοίχως απαιτούμενη ανασύνθεση του πολιτικού, νομικού και ιδεολογικού «εποικοδομήματος».

Οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν στο Συνέδριο οργανώθηκαν σε πέντε θεματικές ενότητες. Στην κατά σειρά πρώτη συνεδρία, όπου συνδύαστηκαν κριτικά διδάγματα από το παρελθόν με την προοπτική του μέλλοντος, αντιστοιχούν οι εργασίες: «Δημόσιο χρέος και ανάπτυξη. Διδάγματα από τις πτωχεύσεις του 1893 και του 1932» του Μιχάλη Ζουμπουλάκη, «Κυριάκος Βαρβαρέσος: Μια εναλλακτική προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας της ελληνικής οικονομίας

τη δεκαετία του '50. Προτάσεις και Διδάγματα για το σήμερα» των Αντώνη Κυπαρίσση και Χριστίνας Χριστοδουλίδου, «Ο Δημήτρης Μπάτσης, το Έργο του και η Μαρξιστική Οικονομική Σκέψη της Εποχής του» των Λήδας Βανδώρου και Μαρίας Μαργώση, και, τέλος, «Παγκόσμιο Status Quo – Ανατρεπτική Τεχνογένεση – Ευρώπη και Ελληνικό Ζήτημα» του Θεμιστοκλή Ξανθόπουλου.

Ακολούθησαν τρεις συνεδρίες με αναφορές στους οικονομικούς, πολιτικούς, ιδεολογικούς και νομικούς όρους της παραγωγικής ανασυγκρότησης, εκ των οποίων συμπεριλαμβάνουμε τις ακόλουθες εργασίες: «Ανιση Ανταλλαγή ή Απόλυτο Πλεονέκτημα στο Εμπόριο μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας;» των Χριστίνας Παρασκευοπούλου, Περσεφόνης Τσαλίκη και Λευτέρη Τσουλφίδη, «Μπορεί η Εθνοκεντρική Κατανάλωση να συμβάλλει στην Έξοδο από την Κρίση και στην Ανασυγκρότηση της Ελληνικής Οικονομίας;» των Έλενας Αναστασιάδου, Σωτηρίου Βλαχάκη και Χρυσοστόμου Θάνου, «Οικονομική Αυτοδιάθεση και Παραγωγική Ανασυγκρότηση στο Περιβάλλον της Υπερεθνικής Κρατικότητας» του Θέμη Τζήμα, «Πολιτικοί και Συνταγματικοί Όροι της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης: Η Ανάγκη Συντακτικής Συνέλευσης», του Δημήτρη Καλτσώνη, «Το Πνεύμα του Συντάγματος» του Σάββα Μαυρίδη, «Εναλλακτικά Σενάρια Δομικής Προσαρμογής στην Ελλάδα και το Πρόβλημα της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης» του Σταύρου Μαυρουδέα, «Η Πρόκληση της Εγχώριας Προστιθέμενης Αξίας ως Αναπτυξιακού Εργαλείου για την Ενδογενή Παραγωγική Ανασυγκρότηση» του Αλέξανδρου Οικονομίδη, «Για μια Ενδογενή Παραγωγική Ανασυγκρότηση. Ερωτήματα και Ανίχνευση Απαντήσεων» του Ανδρέα Κυράνη, και, τέλος, «Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Δημονομία» του Δανιήλ Σπαρτιάτη.

Η τρίτη θεματική ενότητα του Συνεδρίου απαρτιζόταν από τρεις συνεδρίες με εξειδικευμένες κλαδικές μελέτες, εκ των οποίων συμπεριλαμβάνουμε τις ακόλουθες: «Η Βιομηχανία της Γνώσης και Εξωστρέφεια: Η Περίπτωση της Palaplast A.E.» του Αθανάσιου Τζιβανόπουλου, «Η Εξασφάλιση του Αγροτικού Εισοδήματος στο Πλαίσιο της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης» του Δημητρίου Αδαμόπουλου, «Η Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Επαρχίας, Βασικός Πυλώνας για την Οικολογική Αναδόμηση της Ελληνικής Οικονομίας» του Ηλία Γ. Νόττα, «Οικονομική Κρίση στην Ελλάδα και Κλάδοι σε Αποδόμηση: Προϋποθέσεις Αναδιάταξης και Εκσυγχρονισμού του Κλάδου της Μεταξουργίας – Η Σημασία του Ανθρώπινου Κεφαλαίου» του Μιλτιάδη Σταμπουλή, και, τέλος, «Προοπτικές Ανάπτυξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Περιόδους Κρίσης. Μία Εμπειρική Μελέτη» των Κωνσταντίνας Μπύρου, Μάριου Τρίγκα και Δημητρίου Μπασδέκη.

Από την συνεδρία που επικεντρώθηκε σε ζητήματα ανεργίας, κατανομής εισοδήματος και οικονομικής μεγέθυνσης, συμπεριλαμβάνουμε τις ακόλουθες δύο εργασίες: «Η Υποβάθμιση της Εργασίας, του Περιβάλλοντος και του Κοινωνικού Κράτους και η Αποχαλίνωση του Κερδοσκοπικού Κεφαλαίου στα Πλαίσια της Νεοφιλελεύθερης Παγκοσμιοποίησης» του Βασίλη Ρουσόπουλου και «Οι Καμπύλες Μισθών-Κερδών της Ελληνικής Οικονομίας 1995-2009: Διαταξική Κατανομή Εισοδήματος και Τεχνική Μεταβολή» των Θεόδωρου Μαριόλη και Μαρίας Παντζαρτζίδου.

Η πέμπτη θεματική ενότητα ολοκληρώθηκε με δύο συνεδρίες, οι οποίες αφορούσαν στην κρίση, στις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις και στον προγραμματισμό της οικονομικής πολιτικής. Στον παρόντα τόμο συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες τέσσερις εργασίες: «Νομισματικοί Χώροι και Ιεραρχίες στην Ευρώπη: Η Περίπτωση των Συμπληρωματικών Νομισμάτων» του Μανώλη Τζουβελέκα, «Ο Στραφαιϊανός Πολλαπλασιαστής της Ελληνικής Οικονομίας: Ευρήματα από τους Πίνακες Προσφοράς-Χρήσης της περιόδου 2000-2010» του Νικόλαου Ντεμίρογλου, «Υφεση Χωρίς Τέλος ή Οικονομική Πολιτική για την Ευημερία. Το Δίλημμα των Ελλήνων» του Ιωάννη Θεοδοσίου, και, τέλος, «Ένα Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής για την Ελλάδα» του Θεόδωρου Μαριόλη.

Αν και, κατά τη διαδικασία της επιλογής και ετοιμασίας των δημοσιευόμενων εργασιών, η Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου διατύπωσε τις απόψεις της, η τελική ευθύνη για τη σύνταξη τους ανήκει στις/στους συγγραφείς. Σε κάθε περίπτωση, εκφράζουμε την ελπίδα ότι ο παρών τόμος θα ανταποκριθεί στους στόχους και στις προσδοκίες που διατυπώθηκαν κατά τη διάρκεια των εργασιών του Συνεδρίου. Είμαστε βέβαιοι, όμως, ότι η συνέχιση της πρωτοβουλίας, με τη διοργάνωση αντίστοιχων επιστημονικών συναντήσεων και συνεδρίων, καθώς και δημοσίων συζητήσεων-δικτύων αλληλεπίδρασης με τη συμμετοχή παραγωγικών και κοινωνικών φορέων, είναι επιβεβλημένη προκειμένου η επιμένουσα κρίση να μετατραπεί σε μία φάση ισόρροπης, πολυκλαδικής δίκαιης και βιώσιμης κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης για την πατρίδα μας.

Θεσσαλονίκη
31 Δεκεμβρίου 2016

Η Επιστημονική Επιτροπή του Συνεδρίου:

Γρηγόρης Ζαρωτιάδης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών ΑΠΘ, και ΙΚΕ Δ. Μπάτσης

Θεόδωρος Μαριόλης

Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου, και ΙΚΕ Δ. Μπάτσης

Σάββας Μαυρίδης

Τμήμα Εμπορίας και Διαφήμισης ΑΤΕΙΘ, και ΙΚΕ Δ. Μπάτσης.

Περσεφόνη Τσαλίκη

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών ΑΠΘ, και PERG.

Λευτέρης Τσουλφίδης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Βασίλης Χουλιάρας

Εταιρεία Οικονομολόγων Θεσσαλονίκης

**ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΛΕΤΩΝΤΑΣ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ, ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ ΤΟ
ΜΕΛΛΟΝ**

**ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΜΟΤΙΤΛΟΥ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΕ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΣΤΙΣ 27-28 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2015**

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΡΤΙΟΣ 2017

**Επιμέλεια έκδοσης – εκτύπωσης – βιβλιοδεσίας
Εκδόσεις «ΖΥΓΟΣ», Θεσσαλονίκη
ekdoseis@zygos.gr, www.zygos.gr**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
Ενότητες / Άρθρα	Σελίδα
Εισαγωγικό Σημείωμα της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου	1
1 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ – Κριτικά Διδάγματα από το Παρελθόν με την Προοπτική του Μέλλοντος	4
«Δημόσιο χρέος και ανάπτυξη. Διδάγματα από τις πτωχεύσεις του 1893 και του 1932», Μιχάλης Ζουμπουλάκης	5
«Κυριάκος Βαρβαρέσος: Μια εναλλακτική προσέγγιση της αναπτυξιακής διαδικασίας της ελληνικής οικονομίας τη δεκαετία του '50. Προτάσεις και Διδάγματα για το σήμερα», Αντώνης Κυπαρίσσης και Χριστίνα Χριστοδουλίδου	12
«Ο Δημήτρης Μπάτσης, το Έργο του και η Μαρξιστική Οικονομική Σκέψη της Εποχής του», Λήδα Βανδώρου και Μαρία Μαργώση	27
«Παγκόσμιο Status Quo – Ανατρεπτική Τεχνογένεση – Ευρώπη και Ελληνικό Ζήτημα», Θεμιστοκλής Ξανθόπουλος	37
2 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ – Οικονομικοί, Πολιτικοί, Ιδεολογικοί και Νομικοί Όροι της Ανασυγκρότησης της Παραγωγής	46
«Άνιση Ανταλλαγή ή Απόλυτο Πλεονέκτημα στο Εμπόριο μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας;», Χριστίνα Παρασκευοπούλου, Περσεφόνη Τσαλίκη και Λευτέρης Τσουλφίδης	47
«Μπορεί η Εθνοκεντρική Κατανάλωση να συμβάλλει στην Έξοδο από την Κρίση και στην Ανασυγκρότηση της Ελληνικής Οικονομίας;», Έλενα Αναστασιάδου, Σωτήριος Βλαχάκης και Χρυσόστομος Θάνος	64
«Οικονομική Αυτοδιάθεση και Παραγωγική Ανασυγκρότηση στο Περιβάλλον της Υπερεθνικής Κρατικότητας», Θέμης Τζήμας	74
«Πολιτικοί και Συνταγματικοί Όροι της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης: Η Ανάγκη Συντακτικής Συνέλευσης», Δημήτρης Καλτσώνης	94
«Το Πνεύμα του Συντάγματος», Σάββας Μαυρίδης	100
«Εναλλακτικά Σενάρια Δομικής Προσαρμογής στην Ελλάδα και το Πρόβλημα της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης», Σταύρος Μαυρουδέας	109
«Η Πρόκληση της Εγχώριας Προστιθέμενης Αξίας ως Αναπτυξιακού Εργαλείου για την Ενδογενή Παραγωγική Ανασυγκρότηση», Αλέξανδρος Οικονομίδης	123
«Για μια Ενδογενή Παραγωγική Ανασυγκρότηση. Ερωτήματα και Ανίχνευση Απαντήσεων», Ανδρέας Κυράνης	130
«Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Δημονομία», Δανιήλ Σπαρτιάτης	139
3 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ – Εξειδικευμένες Κλαδικές Μελέτες	148
«Η Βιομηχανία της Γνώσης και Εξωστρέφεια: Η Περίπτωση της Palaplast A.E.», Αθανάσιος Τζιβανόπουλος	149
«Η Εξασφάλιση του Αγροτικού Εισοδήματος στο Πλαίσιο της Παραγωγικής Ανασυγκρότησης», Δημήτριος Αδαμόπουλος	157
«Η Παραγωγική Ανασυγκρότηση της Επαρχίας, Βασικός Πυλώνας για την Οικολογική Αναδόμηση της Ελληνικής Οικονομίας», Ηλίας Γ. Νόττας	171

«Οικονομική Κρίση στην Ελλάδα και Κλάδοι σε Αποδόμηση: Προϋποθέσεις Αναδιάταξης και Εκσυγχρονισμού του Κλάδου της Μεταξουργίας – Η Σημασία του Ανθρώπινου Κεφαλαίου», Μιλτιάδης Σταμπουλής	183
«Προοπτικές Ανάπτυξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Περιόδους Κρίσης. Μία Εμπειρική Μελέτη», Κωνσταντίνα Μπύρου, Μάριος Τρίγκας και Δημήτριος Μπασδέκης	194
4 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ – Ανεργία, Κατανομή Εισοδήματος και Οικονομική Μεγέθυνση	206
«Η Υποβάθμιση της Εργασίας, του Περιβάλλοντος και του Κοινωνικού Κράτους και η Αποχαλίνωση του Κερδοσκοπικού Κεφαλαίου στα Πλαίσια της Νεοφιλελεύθερης Παγκοσμιοποίησης», Βασίλης Ρουσόπουλος	207
«Οι Καμπύλες Μισθών-Κερδών της Ελληνικής Οικονομίας 1995-2009: Διαταξική Κατανομή Εισοδήματος και Τεχνική Μεταβολή», Θεόδωρος Μαριόλης και Μαρία Παντζαρτζίδου	214
5 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ – Απαιτούμενες Μετρρυθμίσεις και Προγραμματισμός Οικονομικής Πολιτικής	227
«Νομισματικοί Χώροι και Ιεραρχίες στην Ευρώπη: Η Περίπτωση των Συμπληρωματικών Νομισμάτων», Μανώλης Τζουβελέκας	228
«Ο Στραφφαϊανός Πολλαπλασιαστής της Ελληνικής Οικονομίας: Ευρήματα από τους Πίνακες Προσφοράς-Χρήσης της περιόδου 2000-2010», Νικόλαος Ντεμίρογλου	240
«Υφεση Χωρίς Τέλος ή Οικονομική Πολιτική για την Ευημερία. Το Δίλημμα των Ελλήνων», Ιωάννης Θεοδοσίου	258
«Ένα Πρόγραμμα Οικονομικής Πολιτικής για την Ελλάδα», Θεόδωρος Μαριόλης	265